

HOTĂRÂRE

6 septembrie 2023

Nr. XII/2

mun. Chișinău

Cu privire la audierea Raportului privind activitatea Academiei de Științe a Moldovei în anul 2022

În conformitate cu prevederile art. 64 lit. 1) al Codului cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova nr. 259-XV din 15 iulie 2004 (republicat) și cu pct. 7 din Statutul Academiei de Științe a Moldovei, aprobat de Adunarea Generală a AȘM prin Hotărârea nr. I/2 din 24 ianuarie 2019 (cu modificările și completările ulterioare), în cadrul Sesiunii a XII-a a Adunării Generale a AȘM din 6 septembrie 2023 a fost audiat **Raportul privind activitatea Academiei de Științe a Moldovei în anul 2022**¹, prezentat de dr. hab. Liliana Condraticova, secretar științific general interimar al AȘM.

În urma examinării raportului audiat și a luărilor de cuvânt pe marginea acestuia ale membrilor Adunării Generale a AȘM, Adunarea Generală a Academiei de Științe a Moldovei **A CONSTATAT:**

Academia de Științe a Moldovei își desfășoară activitatea în conformitate cu Constituția Republicii Moldova, Codul cu privire la știință și inovare nr. 259-XV din 15 iulie 2004 (republicat), Statutul Academiei de Științe, aprobat în redacție nouă prin Hotărârea Adunării Generale a AȘM nr. 1/2 din 24 ianuarie 2019 (cu modificările și completările ulterioare), alte acte normative, tratate internaționale la care Republica Moldova a aderat.

Activitatea AȘM în anul 2022 a fost marcată de câteva momente cheie. Dintre cele pozitive, care au avut un impact deosebit asupra Republicii Moldova și a domeniului de cercetare-inovare consemnăm declararea anului 2022 drept Anul Internațional al Științelor Fundamentale pentru Dezvoltare Durabilă. Obținerea de către Republica Moldova, la 23 iunie 2022, a statutului de țară-candidat pentru aderare la Uniunea Europeană, a fost salutată și susținută de Academia de Științe a Moldovei și de întreaga comunitate științifică, activitățile

¹ În legătură cu expirarea mandatelor celor 45 de cercetători științifici aleși în calitate de membri ai secțiilor de științe ale AȘM în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 896 din 12.09.2018 pentru aprobarea Regulamentului privind alegerea cercetătorilor științifici în calitate de membri ai secțiilor de științe ale Academiei de Științe a Moldovei, convocarea Adunării Generale a AȘM pentru audierea Raportului privind activitatea Academiei de Științe a Moldovei în anul 2022 nu a fost posibilă. Finalizarea procesului de alegere a 45 de cercetători (<https://asm.md/rezultatele-concursului-privind-alegerea-cercetatorilor-stiintifici-calitate-de-membri-ai-sectiilor>) a condus la convocarea sesiunii a XII-a a Adunării Generale a AȘM privind audierea Raportului de activitate a AȘM în anul 2022.

academice fiind concentrate pe segmentul internaționalizării științei și integrării în spațiul european de cercetare.

Printre factorii nefavorabili vom menționa consecințele pandemiei de COVID-19, declanșată în martie 2020, la care se adaugă subfinanțarea cercetării, exodul creierelor din cercetare și din educație al tinerilor și al seniorilor experimentați. Un loc aparte rezervăm consecințelor reformelor în domeniul cercetării-inovării, inițiate încă în 2017, care odată cu modificarea Codului cu privire la știință și inovare din 2004 (republicat), au dus la elaborarea și aprobarea Hotărârii Guvernului nr. 485 din 13 iulie 2022 cu privire la reorganizarea prin fuziune (absorbție) a unor instituții din domeniile educației, cercetării și inovării și modificarea unor hotărâri ale Guvernului, dezaprobată de comunitatea academică.

Activitatea de cercetare în 2022 a fost periclitată la 24 februarie 2022, de războiul agresiv al Rusiei purtat în Ucraina, comunitatea științifică și AȘM condamnăm războiul și venind în sprijinul poporului ucrainean care luptă pentru independența și suveranitatea sa. În contextul Apelului Academiei Române de a crea o Platformă continentală de comunicare științifică în vederea menținerii păcii, Academia de Științe a Moldovei a organizat, la 24 mai 2022, Conferința științifică internațională „Platforma Europeană pentru Pace”.

În 2022, AȘM și-a continuat activitatea în conformitate cu planul de acțiuni aprobat. Realizarea atribuțiilor AȘM în 2022 a fost posibilă grație implicării active a membrilor titulari și a membrilor corespondenți ai AȘM, precum și a celor 45 de cercetători aleși în calitate de membri ai secțiilor de științe ale AȘM pe durata a patru ani (2019–2022).

AȘM – consultant strategic al Guvernului. În conformitate cu prevederile Codului cu privire la știință și inovare din 2004 (republicat) Academia de Științe supune procesului de avizare proiectele de acte legislative ce se referă la domeniile cercetării și inovării. În 2023 au fost elaborate/redactate propunerea de modificare și completare suplimentară a proiectului pentru modificarea Codului cu privire la știință și inovare nr. 259 din 15 iulie 2004 (republicat); Proiectul de lege pentru completarea art. 106 privind indemnizația viageră doctorilor în științe și doctorilor habilitați; Regulamentul cu privire la alegerea membrilor titulari, membrilor corespondenți și membrilor de onoare ai AȘM în noua redacție. Prin colaborare, la solicitarea ministerelor, au fost avizate proiectul Regulamentului privind selectarea arbuștilor, replantare, extinderea vegetației spațiilor verzi (modificarea Hotărârii Guvernului nr. 27 din 19.01.2004); proiectul Hotărârii Guvernului „Pentru aprobarea cerințelor privind echivalența controalelor selecțiilor conservative, comercializarea soiurilor și varietăților primitive și agricole, adaptate la condițiile locale și a soiurilor de legume care sunt amenințate de eroziune genetică”; Proiectul de lege privind fondarea Parcului Național Nistru de Jos, modificarea Legii nr. 1538/98 privind fondul ariilor naturale protejate de stat; Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (Legea privind evaluarea impactului asupra mediului nr. 86/29.05.2014, Legea privind evaluarea strategică de mediu nr. 11/02.03.2017, Legea privind expertiza ecologică nr. 851/29.05.96); proiectul Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Consiliului Ihtiologic; Proiectul Hotărârii Guvernului pentru modificarea Regulamentului cu privire la selectarea, editarea și achiziția cărții naționale (anexa nr. 1 la Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea unor acte normative pentru implementarea Legii nr. 939/2000 privind activitatea editorială); modificarea Hotărârii Guvernului nr. 1433/2010 *Comisia pentru delimitarea obiectelor patrimoniului cultural „Cricova”*; Proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la recensământul populației și a locuințelor 2024; Proiectul Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Strategiei de dezvoltare a sistemului statistic național 2022–2030. A fost examinată Strategia Națională de

Dezvoltare „Moldova 2030”, precum și Agenda de Dezvoltare Durabilă 2030, propuse pentru consultare și dezbateră publică, nr. de înregistrare Cancelaria de Stat CS/2022; precum și Proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la Metodologia de aprobare a conducătorilor de doctorat; Proiectul Hotărârii Guvernului Programul Național pentru neproliferarea armelor de distrugere în masă ș.a.

Atribuția AȘM – organizarea audierilor publice pe probleme de interes național.

Audierile publice se desfășoară de către Secțiile de Științe ale AȘM în conformitate cu prevederile *Codului cu privire la știință și inovare* al Republicii Moldova nr. 259 din 15 iulie 2004 (republicat). În anul 2022 audierile publice ale rezultatelor proiectelor științifice de cercetare au avut loc în conformitate cu *Instrucțiunea cu privire la audierea publică a rezultatelor din cadrul proiectelor de cercetare și inovare*, aprobată de ANCD în coordonare cu AȘM (prin Ordinul nr. 105 din 7 decembrie 2020), precum și cu criteriile de evaluare a rapoartelor științifice privind implementarea proiectelor de cercetare. Rezumatele rapoartelor conform *Instrucțiunii*, precum și avizele consultative ale Secțiilor de științe, au fost publicate pe pagina web a AȘM. Pentru directorii de proiecte a fost actualizat modelul de prezentare a rezultatelor obținute, iar pentru experți a fost perfectată Fișa de evaluare. În 2022 au fost organizate audierile publice la 200 de rapoarte științifice – Programe de stat, etapa anului 2022 (166 de proiecte), proiecte bi- și multilaterale finalizate în 2021 (11) și finalizate în 2022 (3), proiecte de inovare și transfer tehnologic (6), proiecte ITT desfășurate în 2021–2022 (7) și derulate în 2022 (7) (a se vedea <https://asm.md/audieri-publice-2022>). Proiectele de inovare și transfer tehnologic au fost examinate în ședința comisiei mixte a AȘM și ANCD în conformitate cu punctul 13 al *Instrucțiunii privind raportarea finală a implementării proiectelor din domeniile cercetării și inovării*, formată prin Hotărârea Prezidiului AȘM.

Raportul asupra stării științei elaborat de AȘM. În conformitate cu prevederile *Codului cu privire la știință și inovare* și ale Statutului AȘM, Academia de Științe elaborează Raportul asupra stării științei, care reflectă politicile în domeniu și modul de implementare a acestora la nivel național. AȘM este responsabilă de evaluarea calității, valorii teoretice și aplicative a rezultatelor științifice obținute în cadrul proiectelor naționale și internaționale cu finanțare de la bugetul de stat. Raportul asupra stării științei a reflectat realizările atinse în anul 2022 de știința din Republica Moldova și dinamica dezvoltării științei, fiind examinate în total 200 de rapoarte științifice. În raportul pentru anul 2022 au fost reliefate problemele principale din domeniu, oferind date și informații necesare pentru eficientizarea colaborării între știință, stat, economie, societate, educație în așa fel, încât știința autohtonă să poată răspunde provocărilor actuale și viitoare pentru a deveni competitivă și să se dezvolte în beneficiul societății. Raportul asupra stării științei a fost prezentat de acad. Ion Tighineanu, președinte al AȘM, în cadrul Sesiunii a XII-a a Adunării Generale din 6 septembrie 2023.

Adunarea Generală a AȘM – organul reprezentativ și suprem al AȘM a fost constituită în cadrul Sesiunii I a Adunării Generale din 24 ianuarie 2019. La finele anului 2020, Adunarea Generală a AȘM includea 113 membri: 42 de academicieni, 27 de membri corespondenți și 44 de dr. hab. și dr. în științe, aleși prin concurs. În anul 2022 membrii Adunării Generale s-au reunit în două sesiuni. La 28 martie 2022, în cadrul Sesiunii IX-a, au fost examinate și aprobate rapoartele manageriale și științifice de activitate ale Secțiilor de Științe ale AȘM pentru anul 2021. La 12 mai 2022, Sesiunea a X-a a avut pe agendă audierea și aprobarea Raportului asupra stării științei din Republica Moldova în anul 2021; audierea raportului de activitate al Academiei de Științe a Moldovei în anul 2021.

Adunarea membrilor titulari și membrilor corespondenți este formată din membrii titulari și membrii corespondenți ai celor trei Secții de Științe. În 2022 au fost organizate trei sesiuni ale Adunării Generale a membrilor titulari și membrilor corespondenți ai AȘM: 8 iunie 2022 (cu privire la alegerea noilor membri de onoare ai AȘM); 1 iulie 2022 (cu privire la poziția AȘM privind Proiectul de Hotărâre a Guvernului de fuzionare/absorbție a institutelor de cercetare; 26 octombrie 2022 (cu privire la aprobarea Regulamentului de alegere a membrilor titulari, membrilor corespondenți și membrilor de onoare ai AȘM).

Prezidiul AȘM – organ executiv al Academiei de Științe a Moldovei, a fost constituit în anul 2019 în următoarea componență: președinte al AȘM acad. Ion Tighineanu, vicepreședinte mem. cor. Svetlana Cojocaru, conducător al Secției Științe Exacte și Inginerești; vicepreședinte acad. Boris Gaina, conducător al Secției Științe ale Vieții; vicepreședinte mem. cor. Victor Moraru, conducător al Secției Științe Sociale, Economice, Umanistice și Arte; secretar științific general dr. hab. Liliana Condraticova. Pe parcursul anului 2022, a fost asigurat procesul organizatoric a 49 de ședințe ale Prezidiului AȘM, la care au fost abordate peste 200 de subiecte și aprobate 331 de hotărâri. Rapoartele secțiilor Aparatului administrativ al Prezidiului AȘM și ale Secției Teritoriale Nord (cu sediul la Bălți) au fost audiate și aprobate în ședința Prezidiului din 30 ianuarie 2023.

Concursul Premiilor Academiei de Științe a Moldovei pentru realizări științifice valoroase, ediția 2022, a fost inițiat prin Hotărârea Prezidiului AȘM nr. 143 din 25 iulie 2022, pentru rezultate științifice valoroase obținute în anii 2020–2021 în domeniul științelor sociale, economice, umanistice și arte. Comisia a avut drept reper *Regulamentul privind acordarea Premiului AȘM*, aprobat în redacție nouă prin Hotărârea Prezidiului AȘM nr. 298 din 30 iulie 2021, care a exclus Fișa de autoevaluare a candidaților, accentul principal fiind pus pe calitatea rezultatelor științifice obținute, valoarea teoretică și aplicativă a cercetărilor, noutate și originalitate, aspecte analizate în condiții de confidențialitate strictă a expertizei. În conformitate cu Hotărârea Prezidiului AȘM nr. 212 din 2 noiembrie 2022, au fost aprobate rezultatele Concursului Premiilor AȘM pentru rezultate științifice valoroase obținute în anii 2020–2021 în domeniul științelor sociale, economice, umanistice și arte, Premiul pentru tineri cercetători, precum și Premiul pentru promovarea științei în mass-media în anul 2021:

Premiul „Grigore Vieru” în domeniul literatură a fost conferit dnei Aliona Grati, dr. hab. în filologie, profesor universitar (Universitatea de Stat din Moldova), pentru ciclul de lucrări „Opera literară ca dialog și relație”. Premiul „Alexandru Boldur” în domeniul istorie și filosofie a fost împărțit între două echipe de cercetători – dlui Andrei Eșanu, academician, dr. hab. în istorie, prof. cerc., dnei Valentina Eșanu, dr. în istorie (Institutul de Istorie), pentru ciclul de lucrări „Contribuții la valorificarea moștenirii culturale și politice naționale (sec. XIV–XIX)” și dnei Liliana Rotaru, dr. în istorie, conf. univ., dlui Ion Valer Xenofontov, dr. în istorie, conf. univ. (Biblioteca Științifică (Institut) „Andrei Lupan), pentru ciclul de lucrări „Valorificarea patrimoniului documentar și memorialistic în cercetarea problemelor actuale ale științei istorice”. Premiul „Paul Bran” în domeniul științe sociale și economice a fost conferit dnei Olga Gagauz, dr. hab. în sociologie, conf. cerc., și dnei Tatiana Tabac (Institutul Național de Cercetări Economice), pentru ciclul de lucrări „Populația Republicii Moldova la 30 de ani de independență: provocări principale și politici necesare”. Premiul „Constantin Stere” în domeniul drept și științe politice a fost conferit dnei Rodica Ciobanu, dr. hab. în drept, conf. univ. (Universitatea de Stat din Moldova), pentru ciclul de lucrări „Instrumente teoretico-metodologice de identificare a mecanismelor de guvernare axate pe protecția drepturilor omului”. Premiul

„Maria Bieșu” în domeniul studiul artelor a fost decernat dnei Mariana Șlapac, mem. cor., dr. hab. în studiul artelor, conf. cerc. (Institutul Patrimoniului Cultural; Universitatea de Stat din Moldova), pentru ciclul de lucrări „Perspective de comprehensiune a patrimoniului cultural construit din Republica Moldova”. Premiul „Valeriu Canțer” pentru tineri a fost conferit dnei Cristina Gherasim, dr. în istorie, conf. univ. (Institutul de Istorie, Universitatea de Stat din Moldova), pentru ciclul de lucrări „Istoria nobilimii din Basarabia sub regim de dominație țaristă”. Premiul pentru promovarea științei în mass-media în anul 2021 a fost conferit dnei Tatiana Rotaru (Academia de Științe a Moldovei), dnei Diana Pidghirnîi (Instituția Publică Compania „Teleradio-Moldova”), dnei Svetlana Sîrbu (Instituția Publică Compania „Teleradio-Moldova”). Ceremonia de decernare a Premiilor Academiei de Științe a Moldovei s-a desfășurat în ședința solemnă a AȘM din 10 noiembrie, consacrată Zilei Internaționale a Științei pentru Pace și Dezvoltare.

Alte tipuri de concursuri: a fost continuat concursul privind selectarea candidatului la funcția de membru al Consiliului Superior al Procurorilor din rândul societății civile, desemnat de către AȘM, prelungit pentru anul 2022 și finalizat în 2023. La 15 decembrie 2022 a demarat concursul de alegere a membrilor corespondenți ai AȘM la locurile vacante, care s-a finalizat la 10 martie 2023 prin alegerea a 19 membri corespondenți ai AȘM de Adunarea Generală a membrilor titulari și membrilor corespondenți ai AȘM.

Aparatul Administrativ al Prezidiului include secții, servicii. În concordanță cu hotărârile Comisiei pentru Situația Excepțională, au fost întreprinse mai multe acțiuni ale AȘM.

Managementul și eficiența utilizării mijloacelor financiare în anul 2021 la AȘM. Secția finanțe, buget și analiză economică a Aparatului administrativ al Prezidiului este responsabilă de planificarea economico-financiară a mijloacelor bănești și asigurarea înregistrării cronologice a operațiunilor economico-financiare, controlul sistematic asupra mersului executării de casă a bugetelor, asupra integrității resurselor bănești și valorilor materiale. Secția efectuează managementul privind utilizarea resurselor materiale și financiare ale AȘM; elaborează și prezintă Ministerului Finanțelor propuneri pentru prognoza pe termen mediu a resurselor financiare pe domeniu, a planurilor strategice de cheltuieli pe termen mediu; prezintă propuneri la elaborarea proiectului bugetului de stat anual pentru AȘM; verifică utilizarea corectă a mijloacelor în corespundere cu creditele deschise și destinația lor conform devizelor de cheltuieli aprobate ș.a.

În conformitate cu Legea bugetului de stat pentru 2019 nr. 303 din 30.11.2018, art. 58 al Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181 din 25.07.2014, Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 208 din 24.12.2015 privind *Clasificarea bugetară și a repartizării bugetului Academiei de Științe a Moldovei pe funcții, programe, activități și organizații din cadrul AȘM*, Prezidiul AȘM a aprobat bugetul AȘM pentru anul 2022.

Limitele de resurse și cheltuieli pentru Academia de Științe a Moldovei pe sectorul „Știință și inovare” în anul 2022 au constituit: aprobat – 22 mil. 521,8 mii lei, precizat – 24 mil. 760,8 mii lei; cheltuielile din resurse generale: aprobat – 19 mil. 171,8 mii lei, precizat – 16 mil. 704,1 mii lei; cheltuieli din veniturile colectate din surse interne: aprobat – 3 mil. 350,0 mii lei, precizat – 5 mil. 240,0 mii lei, executat – 6 mil. 982,1 mii lei; venituri și cheltuieli din proiecte finanțate din surse externe: aprobat – 711,9 mii lei, precizat – 792,4 mii lei, executat – 522,5 mii lei. Total cheltuieli executate – 23 mil. 686,2 mii lei. Suma nevalorificată constituie 1 mil. 074,5 mii lei.

Activitatea Secției juridică și resurse umane a fost axată pe elaborarea și participarea la elaborarea proiectelor de acte normative. AȘM, asigurând legăturile de cooperare cu ministerele de profil și alte instituții, a avizat proiecte de acte normative și legislative, a perfectat răspunsuri la scrisori, strategii și alte documente. Au fost avizate acte normative și documente ce țin de activitatea AȘM și a membrilor AȘM. Pe parcursul anului 2022 Secția respectivă a elaborat/avizat: două Hotărâri ale Adunării Generale a AȘM; trei Hotărâri ale Adunării Generale a membrilor titulari și membrilor corespondenți ai AȘM; 331 Hotărâri ale Prezidiului AȘM; 314 Dispoziții (inclusiv 251 cu privire la personal). Ca urmare a examinării Raportului asupra stării științei și inovării în Republica Moldova pentru anul 2022, Secția juridică a actualizat proiectele de modificare a actelor normative: Propunerea de completare suplimentară a proiectului pentru modificarea Codului cu privire la știință și inovare nr. 259 din 15 iulie 2004 (republicat); Proiect de lege pentru completarea art. 106 privind indemnizația viageră doctorilor în științe și doctorilor habilitați; a elaborat în noua redacție Regulamentul cu privire la alegerea membrilor titulari, membrilor corespondenți și membrilor de onoare ai AȘM.

Activitatea administrativ-gospodărească a Academiei de Științe a fost orientată spre modul de păstrare, evidență, eficientizare, monitorizare, dotare cu utilaj, inventar necesar și cu alte bunuri și servicii necesare asigurării bunei activități a AȘM. Au fost perfectate contracte de achiziționare a bunurilor și serviciilor, contracte de comodat și locațiune, acorduri adiționale etc. Au fost modernizate sistemele de sonorizare și video-difuzare a sălilor de conferințe; achiziționate sistemele de operare și de securitate cibernetică. Secția logistică a întreprins măsuri privind eficientizarea utilizării energiei electrice prin suplینirea sistemelor de iluminare cu senzori; modernizarea sistemelor de sonorizare și video-difuzare a sălilor de conferință; asigurarea cu echipament necesar personalul de deservire. Pe parcursul anului au fost monitorizate circa 120 de evenimente științifice, conferințe științifice, simpozioane științifice, lecții publice.

Secția management academic și relații externe asistă conducerea AȘM în activitatea de organizare a audierilor publice, concursurilor și manifestărilor științifice, asigură procesul organizatoric al evenimentelor desfășurate, precum și în alte activități curente ale AȘM (a se vedea <https://asm.md/>).

Secțiile de Științe ale AȘM. Academia de Științe întrunește trei Secții de Științe conform domeniilor științifice: 1) Secția Științe ale Vieții (SSV) – 33 membri; 2) Secția Științe Exacte și Inginerești (SȘEI) – 35 membri; 3) Secția Științe Sociale, Economice, Umanistice și Arte (SȘSEUA) – 30 membri. Activitatea Secțiilor de Științe este organizată în conformitate cu prevederile *Codului cu privire la știință și inovare* nr. 259-XV din 15 iulie 2004 (republicat) și ale Statutului Academiei de Științe, în redacție nouă, aprobat prin Hotărârea Adunării Generale a AȘM nr. I/2 din 24 ianuarie 2019 (cu modificările și completările ulterioare). Secțiile de Științe reunesc membri titulari, membri corespondenți și câte 15 cercetători științifici din domeniile Secțiilor de științe, aleși prin concurs pentru o perioadă de 4 ani. Organul reprezentativ suprem al Secției este Adunarea generală a Secției de Științe, constituită din membri titulari, membri corespondenți și 15 cercetători. Conducătorii Secțiilor exercită concomitent și funcția de vicepreședinte al Academiei de Științe. Conducerea Secției de științe este asigurată de conducătorul, adjunctul conducătorului și secretarul științific, după cum urmează: SȘEI (vicepreședinte mem. cor. Svetlana Cojocaru, adjunct dr. hab. Veaceslav Ursachi, secretar științific dr. Adelina Dodon), SȘV (vicepreședinte acad. Boris Gaina, adjunct acad. Eva Gudumac, secretar științific dr. Gabriela Romanciuc (domeniul agricultură, biologie, mediu) și

dr. Leonid Chișlaru (domeniul medicină); SȘSEUA (vicepreședinte mem. cor. Victor Moraru, adjunct dr. hab., prof. univ. Aurelian Dănilă, secretar științific dr. Natalia Procop).

Secțiile de Științe ale AȘM activează în conformitate cu Planurile anuale de acțiuni, aprobate de Prezidiul AȘM. În anul 2022, conform atribuțiilor sale, membrii Secțiilor de științe ale AȘM au organizat procesul de audiere publică a rezultatelor cercetării, au perfectat raportul asupra stării științei, au participat la organizarea evenimentelor, conferințelor, prelegerilor, au fost antrenați activ în organizarea și desfășurarea evenimentelor aniversare a AȘM, au valorificat editorial rezultatele cercetării în numeroase publicații, au participat la emisiuni radio/TV de promovare a științei etc. Rapoartele de activitate ale Secțiilor de Științe ale AȘM pentru anul 2022 au fost prezentate și aprobate de Adunarea Generală a AȘM la Sesiunea a XI-a din 22 martie 2023.

Secția Teritorială Nord (cu sediul la Bălți). În conformitate cu modificările operate în Statutul AȘM, aprobate la Sesiunea VI-a Adunării Generale din 16 februarie 2021, în cadrul AȘM funcționează Secția Teritorială Nord (cu sediul la Bălți) și Secția Teritorială Sud (cu sediul la Cahul). La etapa actuală, este funcțională Secția Teritorială Nord (cu sediul la Bălți) cu 2 unități în cadrul subdiviziunii structurale. Secția activează conform unui plan aprobat și prezintă anual raportul privind activitatea managerială, organizațională, inovațională. Șef al Secției Nord este dr. hab. în filosofie Valeriu Capcelea, specialist principal – Ion Gavdiuc. În ședința Prezidiului din 30 ianuarie 2023 a fost audiat și aprobat raportul de activitate al Secției Teritoriale Nord (cu sediul la Bălți), care a inclus organizarea conferinței științifice naționale cu participare internațională „Știința în Nordul Republicii Moldova: probleme, realizări și perspective” (ediția a șasea). Au fost publicate materialele conferinței (Chișinău, 2022); acordarea suportului metodologic și metodic unor organizații non-guvernamentale; organizarea serviciilor de instruire în domeniul afacerilor de inovare (seminare, mese rotunde, ateliere de lucru, aplicații, ședințe tematice); elaborarea propunerilor de proiecte de transfer tehnologic și planurilor de afaceri ale potențialilor rezidenți ai parcurilor științifico-tehnologice și incubatoarelor de inovare, alte programe de finanțare.

Integrarea Academiei de Științe a Moldovei în spațiul internațional de cercetare. AȘM promovează calitatea și inovarea în cercetarea științifică prin implicarea activă în sprijinirea implementării politicilor Uniunii Europene, inclusiv a Programului-cadru pentru competitivitate și inovare al UE Orizont Europa; stabilirea de acorduri de colaborare și parteneriate cu organisme internaționale, în vederea finanțării de proiecte de cercetare, care să permită creșterea vizibilității și competitivității științei pe plan internațional.

În 2022 AȘM a continuat seria de prelegeri publice în diverse domenii de știință, cu abordarea celor mai stringente subiecte, în cadrul cărora participanții au avut oportunitatea de a obține claritate și răspunsuri la unele întrebări, cât și un suport semnificativ privind analiza situației actuale, identificarea problemelor și soluțiilor în anumite domenii concrete etc. La 17 octombrie 2022 a fost semnat Acordul de cooperare științifică cu Academia de Științe a Letoniei. În curs de reexaminare se află acorduri de colaborare științifică între AȘM și Academia de Științe din Polonia, între AȘM și Academia de Științe din Ungaria.

AȘM este membru al diferitor organizații europene și internaționale: al Federației Europene a Academiei de Științe și Umanități (ALLEA); al Consiliului Internațional pentru Știință (ISC). Pe pagina web a AȘM au fost publicate mai multe documente cu referire la acțiunile și evenimentele organizate de ISC.

AȘM, în calitate de instituție-gazdă a Serviciilor de Rețea EURAXESS din Republica Moldova, începând cu anul 2011, își continuă activitatea prin menținerea portalului național EURAXESS. Pe parcursul anului 2022 au fost organizate ședințe cu Punctele Locale de Contact privind metodologia acordării serviciilor de consultanță pentru implementarea în practică a prevederilor Cartei Europene a Cercetătorilor. Actualmente, AȘM are un proiect pentru implementarea principiilor Programului EURAXESS, susținut financiar de Comisia Europeană din cadrul Programului de Cercetare și Inovare al Uniunii Europene Orizont Europa.

La nivel european și internațional, se întreprind măsuri substanțiale de promovare și susținere, precum și de implementare a practicilor Open Science, care încurajează transparența și deschiderea rezultatelor științifice, finanțate din fonduri publice, apelul către Știința Deschisă fiind susținut de AȘM.

Activitatea cercetătorilor de la instituțiile din Republica Moldova la Institutul Unificat de Cercetări Nucleare (IUCN) din Dubna în anul 2022 a fost perturbată din cauza războiului Rusiei declanșat în Ucraina la 24 februarie 2022. AȘM a inițiat procesul de perfectare a documentelor pentru sistarea activității Republicii Moldova la Institutul Unificat de Cercetări Nucleare.

Vizibilitatea AȘM la nivel național. În anul 2022, în cadrul AȘM erau funcționale cinci platforme științifice: „Securitatea ecologică în contextul modificărilor accelerate de mediu” (coordonator mem. cor. Elena Zubcov); „Securitatea Alimentară și Siguranța Alimentelor” (coordonator mem. cor. Rodica Sturza); „Securitatea economică, migrația și transformările demografice” (coordonatori acad. Grigore Belostecinic și mem. cor. Alexandru Stratan); „Accidente vascular cerebrale” (coordonator acad. Stanislav Groppa); „Coronavirusul de tip nou SARS-CoV-2 și interferența cu alte maladii” (coordonator acad. Eva Gudumac).

În ianuarie 2022 a fost lansată platforma „Științele fundamentale pentru dezvoltarea durabilă a societății” (coordonator prof. Vladimir Fomin, membru de onoare al AȘM) cu scopul de a scoate în evidență importanța științei fundamentale în contextul provocărilor secolului XXI, inclusiv în contextul proclamării de către ONU a anului 2022 drept An Internațional al Științelor Fundamentale. În 2022, la AȘM au fost susținute în format online lecții publice ale laureaților Premiului Nobel, precum și prelegeri, lecturi academice pe domenii de interes prioritar ș.a.

Reprezentanții comunității academice tot timpul au fost și rămân promotori ai adevăratelor valori ale patrimoniului cultural. În 2022, au avut loc evenimente de Ziua Națională a Culturii, Ziua Academiei de Științe a Moldovei, Ziua Limbii Române, Ziua Internațională a Științei pentru Pace și Dezvoltare, Congresul Mondial al Eminescologilor, Ziua Internațională a femeilor în cercetare, Zilele europene ale patrimoniului cultural ș.a. Vocea membrilor AȘM este bine auzită grație zecilor de participări la emisiuni radio și TV de popularizare a științei, articole publicate în ziare și reviste. Manifestările anului 2022 au fost pe larg mediatizate pe site-ul oficial al AȘM (www.asm.md), în cadrul emisiunii „Spațiul Public” de la Radio Moldova, al programului informativ „Mesager” de la postul public de televiziune „Moldova 1”, în presa tipărită (săptămânalul „Literatura și Arta”, ziarul „Făclia”), în social media. Prelegerile publice și conferințele științifice au fost transmise online de către Institutul Dezvoltării Societății Informaționale (www.idsi.md), Privesc.eu și RLIVE TV.

Revista „AKADEMOS” în 2022. Colegiul de redacție al revistei a fost completat cu personalități notorii ale științei. Revista a trecut printr-un amplu proces de reacreditare, modificare a politicii editoriale etc. Pornind de la concepția inițială a revistei, istoricul afirmării ei și evoluția ei sigură, Consiliul de conducere al ANACEC a aprobat decizia nr. 18 din 22

decembrie 2021, în baza căreia revista „AKADEMOS” se pretează a fi revistă generalistă de interes național. Revista este distribuită gratuit în mediul academic și universitar, în rețeaua de biblioteci publice raionale. Biblioteca Științifică (Institut) „Andrei Lupan” distribuie revista în 60 de biblioteci științifice din țară și de peste hotare. În anul 2022 au fost editate patru numere ale revistei.

Contribuția membrilor Academiei de Științe la pregătirea cadrelor științifice este evidentă în activitatea de doctorat și postdoctorat, coordonarea tezelor; susținerea prelegerilor, expertizarea/evaluarea tezelor, activitatea în seminare științifice de profil, comisii de îndrumare. Mai mulți membri ai AȘM se regăsesc în Registrul experților ANACEC în domeniile cercetării și inovării și în Registrul experților ANCD. Deopotrivă cu cursurile de lecții elaborate și susținute la licență, masterat, doctorat, susținerea tezelor de doctor și doctor habilitat conduce spre crearea școlilor științifice și dezvoltarea unor domenii prioritare de cercetare și inovare.

Academia Tinerilor din Moldova. La 21 martie 2022, la Academia de Științe a Moldovei a avut loc ședința de constituire a Academiei Tinerilor din Moldova. Tinerii cercetători au venit cu inițiativa de a crea și în Republica Moldova o platformă academică, care ar contribui la promovarea excelenței științifice în activitatea tinerilor.

Sala de Lectură a Academiei de Științe a Moldovei a fost deschisă la 30 august 2019, fondul de carte în 2022 a fost completat prin donații ale colaboratorilor și cercetătorilor științifici din România, Ucraina ș.a. Expozițiile (de carte, fotografice, ale rezultatelor științifice etc.) desfășurate la Academia de Științe a Moldovei sau în parteneriat cu AȘM au devenit reprezentative pentru activitatea cercetătorilor, cadrelor didactice universitare.

Aprecierea rezultatelor activității membrilor AȘM. Rezultatele științifice obținute de membrii AȘM au fost prezentate la expoziții naționale și internaționale, fiind apreciate cu medalii de aur, argint și bronz, premii, trofee și diplome speciale. În 2022 am avut mai mulți aniversari: acad. Serafim Andrieș (SȘV) – 80 de ani; acad. Boris Gaina (SȘV) – 75 de ani; acad. Mihai Popovici (SȘV) – 80 de ani; acad. Valeriu Rudic (SȘV); acad. Gheorghe Șișcanu (SȘV) – 90 de ani; acad. Gheorghe Duca (SȘEI) – 70 de ani; acad. Mihai Cimpoi (SȘSEUA) – 80 de ani; acad. Eugen Doga (SȘSEUA) – 85 de ani; acad. Gheorghe Rusnac (SȘSEUA) – 80 de ani; mem. cor. Sergiu Certan (SȘSEUA) – 70 de ani; mem. cor. Svetlana Cojocar (SȘEI) – 70 de ani; mem. cor. Alexandru Dicusar (SȘEI) – 80 de ani; mem. cor. Ion Geru (SȘEI) – 85 de ani; mem. cor. Dumitru Țiuleanu (SȘEI) – 75 de ani. La 22 decembrie 2022, Academia de Științe a Moldovei a organizat o ședință solemnă, în cadrul căreia au fost făcute totalurile anului științific, fiind conferite distincții academice cercetătorilor științifici în semn de apreciere a activității și a rezultatelor obținute.

II) Având în vedere cele menționate, Adunarea Generală a Academiei de Științe a Moldovei
HOTĂRĂȘTE:

1. Se ia act de *Raportul privind activitatea Academiei de Științe a Moldovei în anul 2022*, prezentat de dr. hab. Liliana Condraticova, secretar științific general interimar al AȘM.

2. Se consideră realizați indicatorii de bază ai activității manageriale, financiare și științifico-inovaționale a Prezidiului AȘM, Secțiilor de Științe ale AȘM și secțiilor Aparatului administrativ al Prezidiului AȘM pentru anul 2022.

3. Adunarea Generală a AȘM, Adunarea Generală a membrilor titulari și membrilor corespondenți ai AȘM, Prezidiul AȘM, Secțiile de Științe și Secțiile Aparatului Administrativ al

Prezidiului AȘM vor exercita, în anul 2023, atribuțiile statutare în conformitate cu prevederile Codului cu privire la știință și inovare, ale Statutului AȘM, alte acte normative interne.

Planul de activitate pentru anul 2023 a fost elaborat de conducerea Secțiilor de științe ale AȘM și a Secțiilor Aparatului administrativ, și integrează rezumativ următoarele aspecte:

a) în calitate de consultant strategic al Guvernului, AȘM va acorda la solicitare suportul necesar Guvernului, ministerelor, societății civile, mediului didactic din Republica Moldova în domeniile de competență profesională ale membrilor AȘM (examinarea Planului Național de Cercetare și Inovare pentru anii 2024–2027 și a Metodologiei de finanțare instituțională; promovarea modificărilor la Codul cu privire la știință și inovare (republicat) în vederea armonizării legislației din Republica Moldova și racordarea la standardele europene; modificarea Regulamentului de alegere a cercetătorilor științifici în calitate de membri ai Secțiilor de Științe ale AȘM; modificarea Nomenclatorului profilurilor științifice, aprobat în 2013; examinarea și avizarea proiectelor hotărârilor de Guvern; avize consultative; expertiză științifică, recomandări pentru autoritățile publice cu privire la activitățile strategice, inițiative și documente etc.);

b) organizarea procedurii de audiere publică a proiectelor științifice, finanțate din bugetul de stat, și pregătirea Formularului de raportare pentru audierile finale privind implementarea rezultatelor științifice ale Programelor de Stat pentru anii 2020–2023; implicarea mai activă a membrilor titulari, noilor membri corespondenți, precum și a cercetătorilor științifici aleși în diferite aspecte ale activității Secțiilor de științe ale AȘM;

c) elaborarea Raportului asupra stării științei în Republica Moldova pentru anul 2022 (proiectul raportului a fost publicat spre discuție la 15 mai 2023);

d) organizarea obiectivă a alegerilor membrilor corespondenți la locurile vacante, concurs demarat la 12 decembrie 2022 (realizat, la Adunarea Generală a membrilor titulari și membrilor corespondenți au fost aleși 19 mem. cor.);

e) participare în activitatea Comisiei de concurs de alegere a cercetătorilor științifici în calitate de membri ai Secțiilor de științe ale AȘM (realizat, prin hotărârile Comisiei de concurs din 4 și 18 august 2023 au fost aleși 45 de membri ai Secțiilor de științe, câte 15 pentru fiecare secție);

f) organizarea concursului Premiilor AȘM, ediția anului 2023, pentru realizări științifice valoroase obținute în anii 2021–2022 în domeniul științelor vieții, științelor exacte și ingineresti, Premiul pentru tineri cercetători, Premiul pentru promovarea științei în mass-media (concurs anunțat, termenul-limită de depunere a dosarelor este 15 septembrie);

g) organizarea și buna desfășurare a festivităților tradiționale ale AȘM (Ziua AȘM, Ziua Limbii Române, Ziua Internațională a Științei pentru Pace și Dezvoltare);

h) organizarea prelegerilor publice, a manifestărilor științifice de interes general, a evenimentului Noaptea Cercetătorilor Europeni, a Școlii de Vară pentru elevi și a altor evenimente în conformitate cu planul de activitate; promovarea rezultatelor științifice în societate prin diferite acțiuni și evenimente; implicarea și susținerea tinerilor care aleg să facă o carieră în cercetare; aprecierea activității seniorilor, cadrelor didactice și a cercetătorilor profesioniști;

i) inițierea planului de acțiuni comun cu Academia Română pentru realizarea unor activități, manifestări, conferințe (Ziua Limbii Române; Congresul Mondial al Eminescologilor ș.a.);

j) demararea procedurii privind includerea clădirii Academiei de Științe a Moldovei în Registrul monumentelor de importanță națională, ca monument de valoare istorică, arhitecturală și artistică (în proces de lucru, propunere aprobată unanim la Adunarea Generală a AȘM din 22

martie, dosar transmis la Ministerul Culturii, discutat și aprobat în ședința Consiliului Național al Monumentelor Istorice din 25 august 2023);

k) semnarea noilor acorduri /parteneriate între AȘM și alte academii de științe, asociații, revizuirea/actualizarea acordurilor de colaborare între AȘM și alte academii de științe, colaborarea cu membrii diasporei științifice. În scopul internaționalizării activităților de cercetare, ca prioritate majoră a întregii societăți, Academia va promova relațiile de colaborare științifică internațională, folosind noile oportunități oferite de Programul Orizont Europa pentru anii 2021–2027;

l) Alte atribuții ce reiese din Cod, Statut etc.

Președinte *a.i.* al AȘM

acad. Ion TIGHINEANU

Secretar științific general interimar al AȘM

dr. hab. Liliana CONDRATICOVA